

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВІВ ЕКОНОМІЗМУ І КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЇ В СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

У ході трансформаційних та модернізаційних процесів в освітній галузі досить важливим постає аналіз функціонування інститутів освіти, наслідків реалізації їх функцій та способів взаємодії соціальних процесів, на які вони здійснюють вплив. Саме тому актуалізується розгортання соціологічного дискурсу відносно сучасних інноваційних процесів в освітній галузі, таких як комерціалізація, економізм, модернізація, диверсифікація, трансформація та вплив на вищу освіту глобальних інформаційних технологій. Комерціалізація в українських ВНЗ розуміється як введення плати за додаткові освітні послуги, збільшення кількості іноземних студентів, вартості навчання, кількості студентів контрактної форми навчання та зменшення державного фінансування освіти. Крім того, вона має ряд суттєвих недоліків, оскільки вважає студентів джерелом доходів та клієнтами, а ВНЗ – прибутковими установами.

Варто зазначити, що комерціалізація в українських ВНЗ спричиняє катастрофічне падіння престижу науки та втрату цінності освіти в цілому. Особливою проблемою постає недофінансування освітньої сфери, що створює низку недоліків та формує своєрідне світобачення, здатне представляти університет у формі прибуткової організації. В українському суспільстві має місце прояв тенденції «знецінення дипломів», описаної ще Дж.Ріггером. Університет втрачає своє першочергове призначення та перетворюється на гігантський супермаркет, який пропонує різного роду знання. Раціональна дія полягає в прагненні придбати найбільш якісний товар – диплом престижного університету, який може бути успішно конвертований у посадовий і економічний статус. Система вищої освіти студента більше не сприймає як спадкоємця епістемологічних традицій пізнання, котра приєднується до поколінь учених, але, скоріше, як споживача освітніх послуг. Інтелектуальна модель студентів кардинально змінюється. Все це складає суть прояву макдональдизації.

Результати проведеного дослідження 10 українських ВНЗ дозволяють стверджувати, що приватна освіта в Україні є більш комерціалізованою. Низка університетів створює додаткові послуги для своїх студентів та зосереджує увагу більшою мірою не на поширенні знань, як основній меті вищого навчального закладу, а на здобутті коштів за результати своєї діяльності. Приватні вузи зосереджують свою увагу на інноваційній та грантовій діяльності, а також керуються принципами диверсифікації джерел фінансування, що постає однією із форм прояву комерціалізації.